

9. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 1. DÖNEM 2. YAZILI SINAVI-1

Adı Soyadı:

Sınıfı :

Numarası :

Puan :

1. Aşağıda Faliş Rifki ATAY'ın *Mustafa Kemal'in Mütareke Defteri* adlı eserinden bir bölüm verilmiştir.

Yakup Kadri ile beraber bir İtalyan vapuruyla İzmir Limanı'na girdiğimiz vakit, henüz şehrin bizim elimizde olduğunu bilmiyorduk. Tabyalarda Türk bayrağını görünce duyduğum sevinç, bir bayram sabahının çocuk çığırışı idi. Herkesin boynuna atılmak, sarılmak, herkesle bağrışıp ağlaşmak istiyordum.

Üstleri tozlu, güneş yanığı ve savaş yıpranağı içinde, birkaç zabıt gemiye çıktılar. Kâğıtlarımıza baktılar ve bizi bekletmeden dışarı koyuverdiler.

Rıhtım boyunca, kapı eşiklerine çömelen silahlı askerlerle karşılaştık. Hepsi zafer tütüyor. Bununla beraber büyük bir savaştan değil, trenden çıkmış kadar sade ve gösterişsiz belki de zihinlerinde köylerinden başka düşünce, ana veya karılarından başka kaygı yok.

Eşyalarımızı Kremer-Palas Oteline bıraktık. Başında Anadolu kalpağı ile Ruşen Eşref göründü:

– Mustafa Kemal Paşa'yı göreceksiniz, değil mi? Haydi ben sizi götürüyüm. Karargâhı hemen şuracıktaki, eski bir Rum evinde... Neler gördük, neler... Tarih olup çıktım.

Rıhtımda bir yalının alt kat salonunda açık bir pencere: Başkumandan'ı yanlamadan görüyoruz. Tiğ gibi bir asker, keskin bir burun, canlı ve yanık bir yüz! Karşısında ayaküstü selâm duran iki İngiliz zabiti var. İstanbul'da bir sözleriyle küme küme insanlar hapse giren, Malta'ya sürülen, evlerinden kovulan, kapı uşakları bile Osmanlı nazırlarından daha dik konuşan İngilizleri, Başkumandan'a put gibi selâm durur görmek, içimizin bütün öfkelerini yıkadı, hınçlarımızı soğuttu.

Bu parçayı ana düşünce, yardımcı düşünceler, konu ve dil anlatım bakımından değerlendiriniz.

Ana Düşünce

Kazanılan zaferler, insanların gururlanıp mutlu olmasını sağlar.

Yardımcı Düşünceler

İzmir'in düşman elinden alındığı, insanların savaş sonrası ruh hâllerinin nasıl olduğu...

Konu

İzmir'e yapılan gezinin izlenimleri

Dil ve Anlatım Özellikleri

Açık, anlaşılır bir dil kullanılmıştır.

Yazarın Tutumu

Öznel ve nesnel bir yaklaşım söz konusudur.

Gerçekliği Aktarma Şekli

Bir deneyimden hareketle yaşananlar aktarılmıştır.

2. Hayatınızın bir dönemini, bir kişiyi ya da unutamadığınız güzel bir olayı konu alan bir hatıra yazınız. (Yazınız; anı türünün özelliklerine, yazım ve noktalama kurallarına uygunluk bakımından değerlendirilecektir.)

Öğrencinin cevabına göre değerlendirilecektir.

3. Aşağıdaki dizelerin içerik açısından hangi şiir türüne ait olduklarını boşluklarla belirtilen yere yazınız.

Bizdik o hücumun bütün aşkıyla kanatlı;
Bizdik o sabah ilk atılan safta yüz atlı.

a)

Uçtuk Mohaç ufkunda görünmek hevesiyle,
Canlandı o meşhur ova at kişnesiyle!

Epik

Tam otların sarardığı zamanlar,
Yere yüzükoyun uzanıyorum
Toprakta bir telâş, bir telâş
Karıncalar öteden beri dostum.

b)

Pastoral

Dağda dolaşırken yakma kandili,
Fersiz gözlerimi dağlama gurbet!
Ne söylemez, akan suların dili,
Sessizlik içinde çağlama gurbet!

c)

Lirik

Aldanma cahilin kuru lâfına
Kültürsüz insanın külü yalandır
Hükmetse dünyanın her tarafına
Arzusu hedefi yolu yalandır

d)

Didaktik

Dinleyin dostlarım başa geleni
Ekmek çama çıktı tuz firar etti
Artık siz düşünün geri kalanı
Çoğu bekliyorduk az firar etti.

e)

Satirik

4. Aşağıdaki altı çizili kelimelerin ve kelime gruplarının anlamlarını metindeki bağlamından hareketle tahmin ediniz.

Kelime ve Kelime Grupları

Tahmin Edilen Anlam

a)

Muavin, müsteşarların silinmiş imzasını görünce
ağzı açık kalıyor.

şaşırmak

b)

Bizim tüyleri dökük leylek, şöyle bir davrandı, kanat
çırpıp havalanmaya yeltendi.

kalkışmak

c)

Kara Memiş, o vakit birdenbire gençleşmiş bir kaplan
gibi doğruldu. Duramıyordu. Kalkan, kılıç istedi.

aniden

d)

Hele söz, misafirlerin başlarından geçmiş vakalara
döküldüğü zaman, karanlık bir köşeye çekilir, çenemi
avuçlarımın içine alır, dikkat kesilirdim.

bütün dikkatini bir şey üzerinde toplamak

e)

Felakette, meşakkatle, zahmet ve elemle o kadar
haşır neşir olmuşuz ki açlık ve susuzluk gibi şeyler
bizi artık korkutmuyor...

kaynaşmak, bir arada bulunup uğraşmak

5. Geçen gün Kıztaşı yönlerine yolum düşmüştü. Tanımadığım yeni sokaklardan geçiyordum. Birinde mermer bir sebil penceresi gözüme ilişti. Herhalde bir değeri olacaktı ki yıkılmaktan, yanda yöredeki yeni yapılardan birine benzemekten yakayı kurtarmıştı. Duruşu, biçimi, parmaklıkları, mermerlerinin oymaları bana hiç de yabancı gelmiyordu. Sinema filmlerinde olduğu gibi birden eski günler gözlerimin önünden geçmeye başladı. O zaman kendimi yıkık bir eski dönem mahallesinde bulur gibi oldum: Bu sebilin biraz ilerisinde, altında bir tatlıcı dükkânı ile aşı boyalı bir ev, sonra yana sapan dar bir sokak, daha sonra da tahta bir eski zaman konağı vardı. Ben yaştakilerin, gençliklerindeki İstanbul'u bulabilmeleri için, bu sebile benzer anıların verdiği belirtilerden başka çıkar yolları kalmamıştır.

Bu dediğim konak o zaman bir "Numune Mektebi" idi. Ben ise onun, çocuk denecek yaşta, müdürüydüm.

Ancak mahallede, konağın eski sahibi olan vezir paşa kadar geçerliliğim vardı. Sabah ve akşam saatlerinde bu sokak benim küçük buyruklarımın arı kovanı gibi kayardı. Uzaktan okula geldiğimi görenlerin ele avuca sığmayanları, dörtnala ara sokaklara kaçışılar, akıllı usulları feslerini düzelterek, ceketleri olanlar ceketlerinin, olmayanlar gömleklerinin düğmelerini ilikleyerek saygı durumuna geçerlerdi. Konağın yerden yapma geniş kapısından içeri girdiğim zaman da büyüklerin töreni başlardı: Çantamı, paltomu almaya koşan sakallı kapıcılar, yerden selam veren (...) sonra kendi kuşağımdan olan genç öğretmen arkadaşlarım... Pek doğrusunu öğrenememişim ama sanırım, odam vezir paşanın Divan odasıydı. İçerdeki öteberi arasında bir eski koltuğa otururken bir zamanlar onun da bu koltuğa oturmuş olduğunu anımsar, içimden belli belirsiz bir böbürlenme duyardım.

a) Verilen metinden hareketle bu metnin türüne yönelik en az beş (5) özellik yazınız.

1.

Olmuş ya da olması mümkün olaylar anlatılır.

2.

Anlatıcı, olay örgüsü, kişi, yer, zaman unsurları vardır.

3.

Edebî ve kurgusal bir yapıya sahiptir.

4.

Anlatılmak istenenler özlü ve yoğun bir şekilde verilir.

5.

Kişiler, ayrıntılı olarak ele alınmaz ve derinlemesine psikolojik tahlillere yer verilmez.

b) Verilen parçada geçen aşağıdaki söz öbeklerinin anlamını yazınız.

• Yolu düşmek:

bir yerden geçmesi gerekme

• Gözüne ilişmek:

birdenbire, istemeden görmek

• Yakayı kurtarmak:

bir işten kurtulmak

• Arı kovanı gibi:

kalabalık, karmaşık ve gürültülü hâlde

• Ele avuca sığmamak:

söz dinlememek, baskı altına alınmamak, zapt edilememek

6. Aşağıdaki parçalarda yay ayrıçlarla gösterilen yerleri uygun noktalama işaretleri ile doldurunuz.

a)

Üstadı başında lacivert bir bere(,) sırtında kaşmir bir ceket(,) elinde makas bahçesinde bulurduk. Bir dal(,) bir gül keserken(..) Telaşsız(,) yumuşak adımlarla gelir(;) pek ölçülü bir nezaketle misafirlerini karşıladı.

b)

Ne yoksul bir köydü! (")Gelinlik Kızın Ölümü(") adlı uzunca şiirimin konusu oraya ilişkindir. Köylüleri bir bir tanıdım kısa süre içinde. Kahvede her gün ahbaplık ederdim onlarla. Bir gün öğleye doğru, köylünün biri ayağa kalkıp yemek için evine gitmek üzere veda edince, göze alıp sordum(;) — Öğle yemeği ne var evde(,) dedim.

7. Aşağıdaki metinde altı çizili sözcüklerde görülen ses olaylarını belirleyiniz.

a) Kasaba delikanlıları, birbirlerine, aşağı yukarı aynı cümlelerle Adalet isminde sarışın mı, esmer mi olduğu anlaşılamayan, boyunun kısalığı ve uzunluğu hakkında bir fikir olmayan bir kızın geldiğini haber verdiler.

birbirlerine

ünlü düşmesi, kaynaştırma

olduğu

ünsüz değişimi

isminde

ünlü düşmesi, kaynaştırma

hakkında

ünsüz türemesi, kaynaştırma

b) Her söylediği sözün doğru ve haklı olduğunu o iddia etmese ve yine de biz anlıyorsak okuduğumuz şeyleri, yanlış okuduğumuzu sanıyorum.

söylediği

ünsüz değişimi

yanlış

ünlü düşmesi

anlıyorsak

ünlü daralması, ünlü düşmesi

c) Ben saatçiye soru sormak gereğini de duymuyorum. Yalan söyleyeceğini biliyorum. "İşler nasıl ustam?" desem gözlüklerinin üstünden kuşkuyla bakar bana.

saatçiye

ünsüz benzeşmesi, kaynaştırma

bana

ünlü değişimi

gereğini

ünsüz değişimi, kaynaştırma

8. Aşağıda verilen anı parçalarında yazım yanlış olan sözcüklerin altını çizerek doğrularını belirtilen boşluğa yazınız.

a)

Sabah Gazetesi bir makale için kırkbeş kuruş verirdi ve o zaman için, özellikle daha benim gibi ününü yeni duyurmaya başlayan yazarlar için, bu iyi bir para idi.

- gazetesi
- kırk beş
- başlayan

b)

1923 yılında Erzurum Lisesi'nde hoca idim. Mektebimizde Fransızca ders veren Abdülhakim bey adında Mısırlı bir hoca vardı.

- Lisesinde
- Bey